

*Рябченко Юрій Юрійович, доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права та процесу
Університету Державної фіскальної служби України*

ПОЄДНАННЯ СУБСИДАРНOSTІ ТА ОПЕРАТИВНОСТІ ПРИ УЧАСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ НА РЕЗУЛЬТАТИ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завданням участі прокурора у цивільному процесі є захист суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів у визначених законом випадках. При цьому іманентною рисою такого захисту є його субсидіарний характер, тобто здійснення його лише у випадках, коли інші передбачені законом способи не застосовуються уповноваженими на те суб'єктами [1, с. 309]. Принцип правової визначеності вимагає фіксації відповідної бездіяльності суб'єктів публічної влади як підстави звернення прокурора до суду із позовом (наприклад, офіційна відмова у вжитті таких заходів).

Однією з засад правового захисту аксіоматично виділяється оперативність як вимога щодо реалізації захисту у мінімально розумні строки. Це повністю справедливою і стосовно захисту, що здійснюється прокурором.

Актуальна судова практика свідчить про існування певного компромісу між зазначеними засадами діяльності органів прокуратури у цивільному процесі. Так, суди не вимагають фіксації бездіяльності суб'єктів публічної влади як доводу обґрунтування прокурором свого позову до суду.

Зокрема, заступник прокурора Одеської області звернувся із позовом про визнання незаконним та скасування рішення державного реєстратора, визнання недійсним договору купівлі-продажу, знесення самочинно збудованого об'єкту та приведення земельної ділянки до попереднього стану до Державного реєстратора Одеської обласної філії КП «Центр державної реєстрації» Іскрова Олега Вікторовича, ОСОБА_1, ОСОБА_2.

Позов подано в інтересах держави в особі: Одеської міської ради (далі - ОМР), Управління Державного архітектурно-будівельного контролю Одеської міської ради (далі – Управління ДАБК Одеської міської ради). Заступник прокурора обґрунтовував своє право на звернення до суду бездіяльністю ОМР та Управління ДАБК Одеської міської ради стосовно захисту державних інтересів: прав територіальної громади на земельну ділянку [2].

Як вбачається з матеріалів справи, бездіяльність Управління ДАБК Одеської міської ради як контролюючого органу за дотриманням вимог містобудівного законодавства зумовлена наявністю незаконної реєстрації права власності на спірний об'єкт, що унеможливило здійснення контрольних заходів і, як наслідок, виявлення правопорушення. Причин бездіяльності ОМР у рішенні суду не наводиться, попри те, що судом визнано наявність у ОМР повноважень щодо звернення до суду з позовом про скасування незаконного рішення державного реєстратора, визнання недійсними договорів купівлі - продажу, знесення самочинно збудованого будинку. При цьому судом вказано на бездіяльність обох вказаних органів, що визнано підставою для звернення прокуратури області до суду з позовом для захисту інтересів держави відповідно до ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII [3; 5].

Така практика є усталеною [2; 5], і її слід підтримати. Адже, очікування офіційного рішення суб'єкта публічної влади щодо невжиття заходів реагування може істотно затягнути захист прокурором суб'єктивних приватних прав, свобод, законних інтересів. Втім, у сучасній юридичній літературі засади оперативності у діяльності органів прокуратури як окремих об'єкт дослідження, не набули поширення. Зокрема, К.А. Гузе, визначаючи засади реалізації прокурором розглядуваної функції, на першому місці вказує саме субсидіарність. Крім того, наводяться такі засади, як: чіткість окреслення інтересів держави, що підлягають захисту; забезпечення рівних можливостей сторін судового процесу (участь прокурора вирівнює можливості сторін через захист інтересів вразливішої сторони) [1, с. 309-310].

Зазначене свідчить про доцільність подальших наукових напрацювань у пошуках оптимального поєднання засад субсидіарності та оперативності у діяльності органів прокуратури у цивільному судовому процесі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В.В. Комарова. Х.: Право, 2016. 848 с.

2. Про задоволення позову: рішення Приморського районного суду м.Одеси від 02 жовтня 2019 року № 522/4905/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84934020> (дата звернення 12.11.2019).

3. Про задоволення позову: рішення Московського районного суду м. Харкова від 27 вересня 2019 року № 643/11409/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84572961> (дата звернення 12.11.2019).

4. Про задоволення позову: рішення від 01 листопада 2019 року № 2/183/2409/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85367066> (дата звернення 12.11.2019).

5. Про прокуратуру: закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Офіційний вісник України. 2014. № 87 (07.11.2014). Ст. 2471.